

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення вченої ради університету
25 червня 2026 року,
протокол № 13

Т.в.о. ректора, голова вченої ради
університету, доктор юридичних наук,
професор

Олег ОМЕЛЬЧУК

25 червня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ПРАВОВІ ЗАСАДИ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю D8 Право
галузі знань D Бізнес, адміністрування та право
Освітня програма «Магістр права»

м. Хмельницький
2026

РОЗРОБНИК:

Професорка кафедри міжнародного та
європейського права, кандидатка
юридичних наук, доцентка
17 червня 2026 року

Роксолана ІВАНОВА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та
європейського права 17 червня 2026 року,
протокол № 13.

Завідувачка кафедри міжнародного та
європейського права, кандидатка
юридичних наук, доцентка
17 червня 2026 року

Світлана ЛОЗІНСЬКА

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми
18 червня 2026 року

Сергій КРУШИНСЬКИЙ

Декан юридичного факультету,
кандидат юридичних наук, доцент
18 червня 2026 року

Віктор ЗАХАРЧУК

Рішення методичної ради університету
18 червня 2026 року, протокол № 8.

Голова методичної ради університету,
кандидатка наук з державного
управління, доцентка
18 червня 2026 року

Ірина КОВТУН

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	– 4
2.	Програмні компетентності і заплановані результати навчання	– 4
3.	Програма навчальної дисципліни	– 6
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 8
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 8
	4.2. Аудиторні заняття	– 8
	4.3. Самостійна робота студентів	– 8
5.	Методи навчання та контролю	– 9
6.	Схема нарахування балів	– 9
7.	Рекомендовані джерела	– 10
	7.1. Основні джерела	– 10
	7.2. Допоміжні джерела	– 10
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 11

1. Опис навчальної дисципліни

1. Шифр і назва галузі знань	– D Бізнес, адміністрування та право
2. Код і назва спеціальності	– D8 Право
3. Назва спеціалізації	– немає
4. Назва дисципліни	– Правові засади колективної безпеки
5. Тип дисципліни	– вибіркова
6. Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	– другий
7. Ступінь вищої освіти, що здобувається	– магістр
8. Загальний обсяг вивчення дисципліни (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90
9. Форма семестрового контролю	– залік
10. Місце дисципліни в логічній схемі:	
дисципліна пов'язана з такими навчальними дисциплінами:	– Україна в міжнародному правовому вимірі;
Проблеми нормотворення та правозастосування;
Право міжнародних організацій;
Право Європейського Союзу;
Міжнародне кримінальне право;
Міжнародне антидискримінаційне право;
Правові механізми подолання наслідків збройного конфлікту;
Вирішення міжнародних економічних спорів;
Міжнародні комерційні угоди.
11. Мова вивчення дисципліни	– українська

2. Програмні компетентності і заплановані результати навчання

Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни	Загальні компетентності ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні. ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Спеціальні (фахові) компетентності СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі у ситуаціях правової невизначеності. СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України. СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, практики Європейський суд з прав людини та стандартів Рада Європи на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості й у процесі застосування інститутів публічного і
---	--

	приватного права, а також кримінальної юстиції. СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію. СК8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів. СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності. СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування. СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів. СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.
Програмні результати навчання	РН3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження. РН4 Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, аргументувати висновки. РН5 Вільно спілкуватися правничою іноземною мовою (однією з офіційних мов Ради Європи) усно і письмово. РН6 Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи. РН7 Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання. РН8 Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності. РН9 Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг. РН10 Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права. РН11 Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції. РН12 Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу. РН13 Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів. РН14 Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування. РН16 Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини. РН17 Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-правові засади колективної безпеки

Поняття, правова природа та сутність колективної безпеки. Колективна безпека як міжнародно-правовий механізм підтримання міжнародного миру і безпеки. Предмет, суб'єкти та об'єкти правового регулювання у сфері колективної безпеки. Співвідношення понять колективної, регіональної, національної та міжнародної безпеки. Місце права колективної безпеки у системі сучасного міжнародного публічного права.

Джерела міжнародно-правового регулювання колективної безпеки. Статут Організації Об'єднаних Націй, міжнародні договори, резолюції міжнародних організацій, міжнародний звичай, загальні принципи міжнародного права, судова практика міжнародних судових установ. Значення міжнародного права у забезпеченні міжнародного миру, безпеки та стабільності.

Основні принципи права колективної безпеки: незастосування сили або погрози силою, мирне вирішення міжнародних спорів, суверенна рівність держав, невтручання у внутрішні справи держав, добросовісне виконання міжнародних зобов'язань, повага до прав людини та міжнародного гуманітарного права.

Сучасні тенденції розвитку міжнародної системи колективної безпеки в умовах глобалізації, цифровізації, трансформації міжнародних конфліктів, розвитку новітніх технологій та виникнення нових безпекових викликів.

Тема 2. Система міжнародної колективної безпеки

Поняття міжнародної системи колективної безпеки та її елементи. Історичний розвиток міжнародних механізмів підтримання миру і безпеки. Універсальні та регіональні системи колективної безпеки. Правові засади співробітництва держав у сфері міжнародної безпеки.

Організаційно-правові механізми функціонування системи колективної безпеки. Повноваження міжнародних організацій щодо підтримання міжнародного миру і безпеки. Співвідношення універсальної та регіональних систем безпеки. Взаємодія міжнародних організацій у сфері безпеки.

Роль міжнародного права у запобіганні міжнародним конфліктам, підтриманні миру та міжнародної стабільності. Правові засади превентивної дипломатії, миротворчої діяльності та міжнародного співробітництва у сфері безпеки.

Сучасні виклики розвитку міжнародної системи колективної безпеки в умовах трансформації міжнародного правопорядку.

Тема 3. Організація Об'єднаних Націй у системі колективної безпеки

Правовий статус Організації Об'єднаних Націй як універсальної міжнародної організації із підтримання міжнародного миру і безпеки. Принципи діяльності ООН у сфері міжнародної безпеки. Компетенція органів ООН щодо підтримання миру.

Правові засади діяльності Ради Безпеки ООН. Мирне врегулювання спорів, застосування санкцій, миротворчих операцій та інших заходів відповідно до Статуту ООН. Генеральна Асамблея ООН, Генеральний секретар та інші органи ООН у системі забезпечення міжнародної безпеки.

Правові проблеми реформування системи колективної безпеки ООН. Сучасна практика діяльності ООН щодо реагування на міжнародні конфлікти та агресію.

Тема 4. Регіональні системи колективної безпеки

Поняття та правові засади функціонування регіональних систем колективної безпеки. Міжнародно-правові основи діяльності регіональних організацій безпеки відповідно до Статуту ООН.

Правовий статус та компетенція Організації Північноатлантичного договору (НАТО), Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Ради Європи, Європейського Союзу та інших міжнародних організацій у сфері безпеки. Особливості взаємодії універсальної та регіональних систем безпеки.

Сучасні тенденції розвитку регіональних механізмів підтримання миру, запобігання конфліктам та забезпечення міжнародної стабільності.

Тема 5. НАТО та сучасна система євроатлантичної безпеки

Правові засади діяльності НАТО. Вашингтонський договір 1949 року як основа функціонування Альянсу. Принцип колективної оборони та його міжнародно-правове значення.

Організаційна структура НАТО. Правові механізми прийняття рішень, кризового реагування, колективної оборони та міжнародного військового співробітництва. Правові засади партнерства НАТО з державами-партнерами.

Євроатлантична інтеграція України. Правові механізми співробітництва України з НАТО. Сучасні напрями розвитку євроатлантичної системи безпеки.

Тема 6. Європейський Союз і Спільна політика безпеки та оборони

Правові засади Спільної зовнішньої політики та політики безпеки Європейського Союзу. Місце Спільної політики безпеки та оборони у правовій системі ЄС.

Інституційний механізм забезпечення безпеки в Європейському Союзі. Повноваження інституцій ЄС у сфері безпеки та оборони. Правове регулювання цивільних і військових місій ЄС.

Роль Європейського Союзу у забезпеченні міжнародної безпеки. Правові аспекти співробітництва України з ЄС у сфері безпеки та оборони.

Тема 7. Міжнародно-правові механізми реагування на загрози міжнародному миру і безпеці

Поняття міжнародної загрози миру та безпеці. Правові підстави застосування міжнародних механізмів реагування. Санкції, миротворчі операції, міжнародна відповідальність держав та індивідуальна кримінальна відповідальність.

Міжнародно-правові механізми протидії тероризму, агресії, гібридним загрозам, кіберзлочинності, міжнародній організованій злочинності та розповсюдженню зброї масового знищення.

Особливості застосування міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини під час міжнародних конфліктів. Сучасна практика міжнародних організацій щодо реагування на новітні загрози міжнародній безпеці.

Тема 8. Україна у системі міжнародної колективної безпеки

Правові засади участі України у міжнародній системі колективної безпеки. Конституційні засади зовнішньої політики та національної безпеки України. Міжнародно-правові зобов'язання України у сфері підтримання міжнародного миру та безпеки.

Співробітництво України з ООН, НАТО, Європейським Союзом, ОБСЄ та іншими міжнародними організаціями. Правові механізми міжнародної підтримки України в умовах збройної агресії.

Міжнародно-правові гарантії безпеки України. Перспективи розвитку міжнародного співробітництва України у сфері колективної безпеки та євроатлантичної інтеграції.

Тема 9. Сучасні виклики та перспективи розвитку міжнародної системи колективної безпеки

Трансформація сучасної системи міжнародної безпеки в умовах глобалізації. Новітні виклики міжнародному миру та безпеці. Гібридні війни, кібербезпека, інформаційна безпека, міжнародний тероризм, зміна клімату та інші глобальні загрози.

Правові механізми реформування міжнародної системи колективної безпеки. Перспективи вдосконалення діяльності ООН, НАТО, Європейського Союзу та інших міжнародних організацій. Розвиток міжнародного права безпеки в умовах сучасних міжнародних викликів.

Основні напрями вдосконалення міжнародно-правових механізмів підтримання миру та безпеки. Перспективи розвитку міжнародного співробітництва у сфері колективної безпеки та зміцнення міжнародного правопорядку.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Інд. завд.	СРС	Усього	Лекції	Сем. (прак.)	Лабор.	Інд. завд.	СРС
1	Теоретико-правові засади колективної безпеки	8	1	1	–	–	6	8	–	–	–	–	8
2	Система міжнародної колективної безпеки	10	2	2	–	–	6	10	2	–	–	–	8
3	Організація Об'єднаних Націй у системі колективної безпеки	8	2	2	–	–	4	8	2	1	–	–	5
4	Регіональні системи колективної безпеки	10	2	4	–	–	4	10	2	1	–	–	7
5	НАТО та сучасна система євроатлантичної безпеки	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
6	Європейський Союз і Спільна політика безпеки та оборони	12	4	4	–	–	4	12	2	2	–	–	8
7	Міжнародно-правові механізми реагування на загрози міжнародному миру і безпеці	8	2	2	–	–	4	8	2	2	–	–	4
8	Україна у системі міжнародної колективної безпеки	8	2	2	–	–	4	8	–	–	–	–	8
9	Сучасні виклики та перспективи розвитку міжнародної системи колективної безпеки	18	1	1	–	–	16	18	2	–	–	–	16
Всього годин		90	18	18	–	–	54	90	10	6	–	–	74

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає опрацювання завдань до кожної теми та виконання індивідуальних завдань.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів, а також порядок здобуття балів за самостійну роботу визначаються в силабусі навчальної дисципліни.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація;
- 3) дискусія.

На семінарських (практичних) заняттях застосовуються:

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань;
- 2) вирішення ситуаційних завдань;
- 3) складання та розгляд окремих процесуальних документів.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у таких формах:

- 1) усне або письмове опитування на семінарських заняттях;
- 2) перевірка виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 3) складання та обговорення окремих процесуальних документів за ситуаційними завданнями;
- 4) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі заліку. Залікова оцінка виставляється на підставі результатів поточного оцінювання або складання заліку, який проводиться у формі тестування. У випадку необхідності проведення заліку онлайн, він проводиться у формі тестування із застосуванням комп'ютерних технологій в режимі реального часу.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

6.2. Обсяг балів, здобутих студентами під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів визначаються у силабусі з дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 року.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26 червня 1945 року.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_010#Text
3. Статут Ради Європи від 5 травня 1949 року. URL: <https://rm.coe.int/1680306052>
4. Північноатлантичний договір (North Atlantic Treaty) від 4 квітня 1949 року.
URL: https://www.nato.int/cps/en/natolive/official_texts_17120.htm
5. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі (Гельсінський заключний акт) від 1 серпня 1975 року. URL: <https://www.osce.org/helsinki-final-act>
6. Паризька хартія для нової Європи від 21 листопада 1990 року.
URL: <https://www.osce.org/mc/39516>
7. Договір про Європейський Союз (консолідована редакція). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT>
8. Договір про функціонування Європейського Союзу (консолідована редакція).
URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016E/TXT>
9. Стратегічна концепція НАТО 2022. URL: <https://www.nato.int/strategic-concept/>
10. Стратегічний компас Європейського Союзу з питань безпеки та оборони (Strategic Compass, 2022). URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/documents-publications/publications/strategic-compass-for-security-and-defence/>
11. Закон України «Про національну безпеку України» від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
12. Закон України «Про оборону України» від 6 грудня 1991 року № 1932-XII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text>
13. Закон України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 року № 1906-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
14. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом.
URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
15. Official Journal of the European Union. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu>
16. United Nations Peacekeeping. Official Documents. URL: <https://peacekeeping.un.org>

7.2. Допоміжні джерела

1. Gray C. *International Law and the Use of Force*. 5th ed. Oxford University Press, 2024.
2. Gill T. D., Fleck D. (eds.). *The Handbook of the International Law of Military Operations*. 3rd ed. Oxford University Press, 2024.
3. Akande D., Tzanakopoulos A. (eds.). *The Oxford Guide to International Law in Armed Conflict*. Oxford University Press, 2023.
4. Kolb R. *An Introduction to the Law of the United Nations*. 2nd ed. Hart Publishing, 2024.
5. Tsagourias N., Buchan R. (eds.). *Research Handbook on International Law and Cyberspace*. 2nd ed. Edward Elgar Publishing, 2021.
6. Weller M. *The Oxford Handbook of the Use of Force in International Law*. Oxford University Press, 2015.
7. Dinstein Y. *War, Aggression and Self-Defence*. 8th ed. Cambridge University Press, 2024.
8. Schmitt M. N. (ed.). *Tallinn Manual 2.0 on the International Law Applicable to Cyber Operations*. Cambridge University Press.
9. NATO. Official Documents. URL: <https://www.nato.int>

10. Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE). Official Documents.
URL: <https://www.osce.org>
11. Council of Europe. Official Documents. URL: <https://www.coe.int>
12. European External Action Service (EEAS). Security and Defence.
URL: <https://www.eeas.europa.eu>
13. United Nations. Peace and Security. URL: <https://www.un.org/en/global-issues/peace-and-security>
14. International Court of Justice. Official Documents and Case Law. URL: <https://www.icj-cij.org>
15. SIPRI. Stockholm International Peace Research Institute. Yearbook and Publications.
URL: <https://www.sipri.org>

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <https://www.rada.gov.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <https://www.president.gov.ua> – Офіційний сайт Президента України.
3. <https://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <https://www.supreme.court.gov.ua> – Офіційний сайт Верховного Суду.
5. <https://www.court.gov.ua> – Веб-портал «Судова влада України».
6. <https://www.gp.gov.ua> – Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора.
7. <https://www.npu.gov.ua> – Офіційний сайт Національної поліції України.
8. <https://www.nbu.gov.ua> – Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського.